

Maailman vanhin ratamootoripyöräkilpailu Mansaaren TT on säilyttänyt elinvoimansa

Mansaaren TT on kuulunut ratamootoripyöräilyn seuratuimpiin kilpailuihin jo yli sata vuotta.

Simo Kohonen / 9.3.2015

Vuosikymmenestä toiseen kuulua TT-kilpailua on ajettu lähes samalla radalla kuin se oli vuonna 1911. Luokat ja kuljettajat ovat vaihtuneet, mutta tämän maailman vaarallisimman, kovavauhtisimman ja kuuluisimman kilpa-ajon suosio säilyy. Aina silloin tällöin TT:n osanottajalistalla on ollut suomalaisia kuljettajia. Niin myös kaudella 2015.

Vuonna 1907 Mansaarella ajettiin ensimmäinen moottoripyörien TT:n eli Tourist Trophyn saaren länsipuolen St Johnsin katuradalla. Sen oli reilut 25 kilometriä. 25 kuljettajaa lähti pareittain minuutin välein tähän ensimmäiseen TT-kilpailuun. Single-luokan TT-voittaja oli Charlie Collier Matchless –pyörällään. Hän ajoi radan yli 61 kilometriä tunnissa keskinopeudella.

Vuonna 1911 Mansaaren TT-ratana alettiin käyttää nykyisiä teitä, jolloin mukaan tuli legendaarinen vuoristo-osuus. Radan pituus oli nyt peräti 60,3 kilometriä. Ainoastaan saaren pääkaupungin Douglasin alueella rata kulkee nykyisin hivenen eri paikasta. Radan varrella on kiviaitoja, puhelin- ja sähköpylväitä, taloja, puita ja muita pensaita sekä erilaisia katujen reunuksia. Mansaaren rata on tänäkin päivänä edelleen kapea, kuoppainen ja vaarallinen. Jo 1920-luvulla suurin osa TT-rataa oli päällystetty.

Grand Prix kilpailut alkavat MM-osakilpailuna vuonna 1949

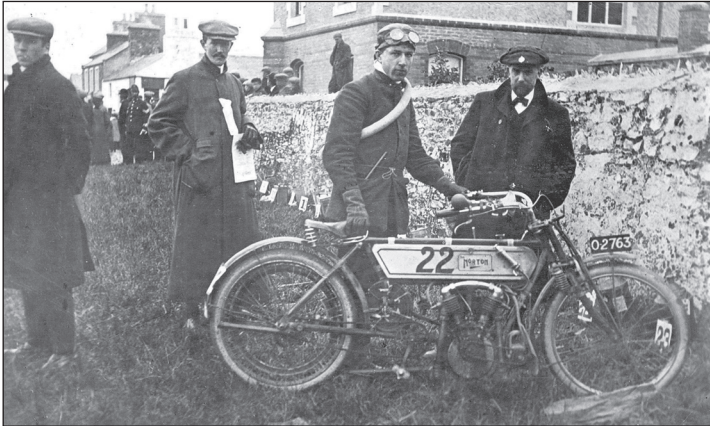
Kun maailma oli toipunut toisen maailmansodan kärsimyksistä, kansainvälinen moottoriiliitto FIM (Fédération Internationale de Motocyclisme) aloitti moottoripyöräkilpailujen MM-sarjan vuonna 1949.

MM-pisteistä kamppailtiin Mansaarella, Sveitsin Bernessä, Alankomaiden Assenissa, Belgian Spa-Francorchampsissa, Pohjois-Irlannin Belfastissa ja Italian Monzassa. Ensimmäinen osakilpailu oli Mansaarella tiistaina kesäkuun 13. päivänä, jolloin 350-kuutioisen luokan startti avasi moottoripyörien MM-sarjan.

MM-vuosina 1949-1976 Mansaarella ajettiin soololuokissa pääsääntöisesti

250, 350 ja 500 –kuutioisissa ja sivuvaunuissa. Vuonna 1962 Mansaarella olivat mukana ensimmäisen kerran myös 50-kuutioiset pyörät.

Mansaaren TT on synnyttänyt vuosikymmenten aikana tähtiä, jotka ovat tulleet ajajalegendoiksi. Myös moni tähtikuljettaja on saanut Mansaarella surureunukset nimensä yhteyteen. Tultaessa 1970-luvulle kritiikki Mansaaren rataa koventui. Se ei enää täyttänyt tur-

Rem Fowlerilla oli kivinen tie voittoon ensimmäisessä Mansaaren TT:ssä vuonna 1907 twin-luokan Nortonillaan.

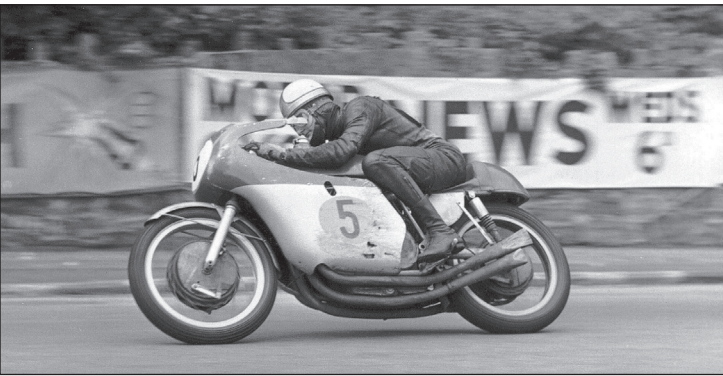
vallisuutensa suhteen GP-sarjan maailmanmestaruusosakilpailun vaatimuksia kärkekuljettajien mielestä, mutta FIM:n herrat olivat kuuroja ajajien vaatimuksille MM-arvon poisottamisesta Mansaaren TT:ltä.

Suomalaishuiput Jarno Saarinen ja Teuvo Länsivuori eivät koskaan lähteneet kilpailemaan Mansaaren vaaralliselle radalle.

Italialaislypeys Giacomo Agostini on yksi Mansaaren legendoista kymmenellä voitollaan ja hän oli 1960-luvun lopun ja 1970-luvun alun Mansaaren kirkkain tähti.

Tuotantopyörien luokat olivat pitkään osana Mansaaren kisojen ohjelmaa. Vuonna 2010 mukaan tulivat emissiovapaat sähköpyörät.

Mansaaren kapea rata aiheuttaa sen, että matkaan lähdetään pareittain tai yksitellen. 1920-luvun lopulla kuljettajat lähetettiin matkaan lähtörivi kerrallaan,

Mike Hailwood & MV Agusta oli voittamaton yhdistelmä TT:ssä. Vuonna 1965 hän voitti sekä Junior että Senior –luokat.

mutta siitä luovuttiin pian turvallisuussyistä.

Tällä hetkellä TT-radan kierrosenätystä pitää nimissään uuseelantilainen Bruce Anstey. Hän ajoi viime vuonna huimalla lähes 213 kilometrin keskituntinopeudella radan aikaan

Mansaarella nähtiin myös italialaisia pyörämerkkejä, kuten Moto Guzzi, Mondial, Gilera ja MV Agusta.

Geoff Duken TT-ura oli melko lyhyt: hänen ensimmäinen voittonsa tuli vuonna 1949 ja viimeisin vuonna 1955. Kaikkiaan Duke voitti viisi TT:tä ja viimeisen kerran nykyisin Mansaarella asuva Duke osallistui TT:hen vuonna 1959 ajaen Reynolds-Duke-Norton –erikoispyörällä Senior-luokassa neljänneksi.

Kaksitahtinen MZ oli sensaatio

1950-luku oli vahvaa moottoripyöräilyn nousukautta myös kilparadoilla, joissa italialaismerkit olivat vahvasti mukana. Vuonna 1959 Mansaaren 125-kuutioisten Lightweight –luokassa nähtiin sensaatio, kun sveitsiläinen Luigi Taveri kaksitahtisella itäsaksalaisella MZ-pyörällä johti kilpailua. Hän oli vähällä voittaa, mutta jäi niukasti toiseksi aloittaen GP-maailman kaksitahti-invaasion. Suosittu Taveri voitti Mansaaren TT:n 125-kuutioiset vuosina 1962 ja 1964.

1980-1990 lukujen suurin TT-sankari oli pohjoisirlantilainen Joey Dunlop 26 TT-voitollaan peräti 24 vuoden aikana.

Sähköpyörät on yksi laji Mansaaren TT:ssä

Hän on toistaiseksi kaikkien aikojen suosituin TT-kuljettaja. Veli Robert Dunlop ylsi viiteen ykkössijaan Mansaarella. Tänä päivänä Robertin pojat Michael ja William jatkavat Mansaarella kuulun motoristisuvun TT-perinteitä. 25-vuotias Michael on yltänyt jo 11 TT-voittoon lyhyellä urallaan.

Tämän päivän TT-kuljettajista englantilaisella John McGuinnessillä on 21 TT-voittoa. Dave Molyneuxilla on sivuvaunuiluokassa eniten voittoja. Hän on parinsa kanssa noussut peräti 17 kertaa sivuvaunuiluokan voittajakorokkeelle.

Suomalaisia Mansaaren TT:ssä

Ensimmäinen suomalainen Mansaa-

ren TT-kilpailuun osallistunut kuljettaja oli Raine Lampinen. Hän kilpaili Senior –luokassa Nortonillaan vuonna 1939. Hyvin sujunut kilpailu päättyi hänellä keskeytykseen.

Kun Mansaaren TT:llä oli maailmanmestaruusarvo, muutama suomalaiskuljettaja kilpaili saarella. Vuonna 1955 Harald Karlsson ja Sakari Järvinen olivat mukana TT:ssä. Seuraavan kerran suomalaisajaja oli osanottajaluettelossa vuonna 1963, jolloin Jouko ”Jocke” Ryhänen ajoi sen ajan kuuluisimmassa TT-kilpailussa.

TT:n tietokannasta edellisiä ei löydy, sillä siihen on otettu loppukilpailuun päässeet kuljettajat. Tosin lista ei ole aukoton, sillä kaikkia loppukilpailuun päässeitä ei löydy TT:n tietokannasta edes MM-osakilpailuvuosilta.

Vuonna 1970 Mansaaren MM-osakilpailussa kilpaili silloinen Suomen ykköskuljettaja Martti Pesonen. Hänen kilpailunsa päättyi keskeytykseen teknisten ongelmien takia.

- Tiesin, että TT-matka tulee olemaan vaikea kaikilta osin, ja radan opettelu mietittyä etukäteen paljon. Harjoituksia jouduimme ajamaan aamuisin kukonlaulun aikaan ja iltaharjoituksissa alkoi hämärä haitata. Radan vuoristo-osuudella oli varauduttava sumuun.

-Onneksi britti Chas Mortimer opetti minulle radan saloja, ja sain riittävän keskinopeuden, jolla pääsin itse kilpailuihin mukaan sekä 350 että 500 –kuutioisten luokkiin. Yhtenä harjoituspäivänä loukkasin polveni ja jouduin käymään Mansaaren sairaalassa. Se oli melkoinen kokemus, siellä oli potilaita jopa käytävillä.

-350-kuutioisten luokan kilpailun keskeytin kiertokangen laakerin rikoutumisen takia. Keskeytyspaikalla sain nauttia paikallisten vieraanvaraisuudesta. 500-kuutioisten luokassa nahkavyöni petti, sillä olin sen avulla varmistanut polttoainetankin pysymisen paikallaan radan rynnäkyksissä. Epäoni iski, sillä löystynyt vyö imeytyi päästään toiseen kaasuttajaan, ja kilpailuni päättyi siihen, muistelee Martti Pesonen.

Mansaaren MM-osakilpailussa vuonna 1974 Pentti Korhonen kilpaili kolmessa MM-luokassa ajaen kaikissa maaliin. Lightweight -luokassa (250 ksm) hän sijoittui sijalle 22. Junior TT:ssä (350 ksm) Pena oli sijalla 46. Senior-luokassa Korhosen sijoitus oli 21:s.

- Sain todella mahtavan starttirahan ja lähdin Mansaarelle nimenomaan sen ta-

kia. Rataa opeteltiin alkuun bussikytydillä. Niin harjoituksissa kuin kilpailuissa ajelin turistivauhtia kartaen riskejä, Pentti Korhonen muistelee Mansaaren vierailuaan yli 40 vuotta sitten.

Samana vuonna 1974 tässä TT:n Senior -pääluokassa oli 70 kuljettajaa. Suomen Pentti Lehtelä oli viimeinen tuloksen saanut kilpailija sijalla 37. Pitkässä yli kahden tunnin kisassa oli keskeyttäneitä yhteensä 33 ajajaa.

MM-vuosien jälkeen oli pitkä tauko suomalaiskuljettajissa Mansaarella. Vuonna 1994 Timo Paavilainen kilpaili Mansaaren Supersport-luokassa Kawasakiilla, mutta hänen kilpailunsa päättyi keskeytykseen.

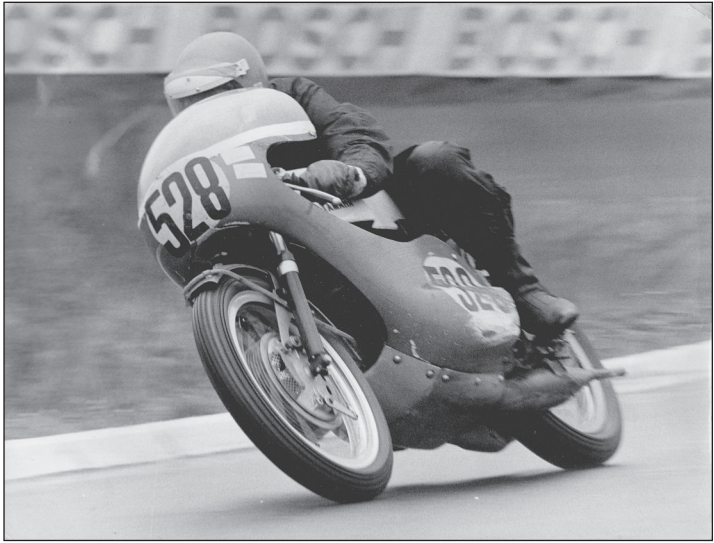
Vuonna 2007 oli Mansaarella 100-vuotisjuhlakilpailu. Silloin Aki Aalto oli britti Matthew Saylen matkustajana sivuvaunuiluokan lähdöissä. He joutuivat keskeyttämään molemmissa lähdöissä.

Seuraavan kerran Suomen lippu liehui Mansaaren TT-radan lippurivistössä vuonna 2013. Imatralaisen Juha Kallion tie päättyi harjoituksissa kaatumiseen, ja itse kilpailuun ei Juhalla ollut asiaa.

Kaikki oli toisin kaudella 2014, jolloin Juha Kallio ja Tuukka Korhonen ajoivat onnistuneet kilpailut päästen maaliin Supersport –luokan molemmissa lähdöissä. Tuukka Korhonen jatkoi Mansaaren TT-viikon hyviä tuloksiaan sijoittumalla Lightweight –luokassa saksalaistallin NKMotorsin Kawasakiilla sijalle 16 saaden palkinnoksi pronssisen replikan. Sekä Tuukka Korhonen että Juha Kallio suunnittelevat osallistuvansa Mansaaren TT:hen myös tänä vuonna.

TT on lajissaan ainutlaatuinen ja tapahtuma on pystynyt säilyttämään luonteensa samanlaisena vuosikymmenestä toiseen. Paineita lopettamiseen radan vaarallisuuden takia on ollut monelta eri taholta. Ehkä yksi seikka, joka vetää ainakin osaa katsojista saarelle, on vaarallisen ja kovavauhtisen radan riskit eli kuolemanvaaran läsnäolo.

Mansaarella paikallisviranomaiset ovat kisajärjestäjinä ja se antaa mahdollisuuden nopeisiin muutoksiin esimerkiksi liikennejärjestelyissä. Vuosittain heillä on monimiljoonainen budjetti, jolla houkutellessa turisteja käyttämään Mansaaren eri palveluja. Viime vuonna TT:n aikaan saarella vieraili neljäkymmentätuhatta turistia. Saaren talouselämän tukipilareita ovat TT-ajot ja pankkitointiminta.

Martti Pesonen ajoi vuonna 1970 Grand Prix –sarjan 500-kuutioisissa ainoana Yamaha-kuljettajana.

Kokkola

lehti

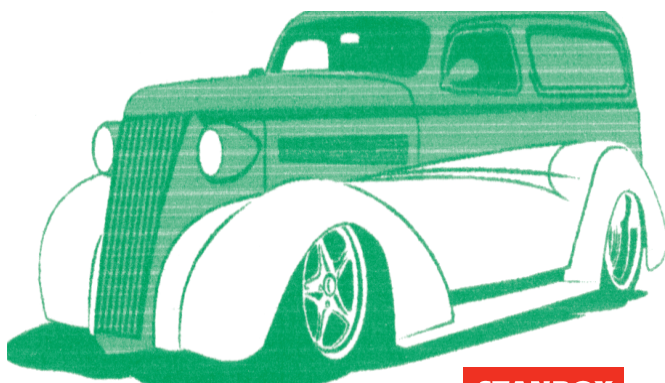
Rantak. 10 Mediakulma
67100 Kokkola
Puh. 020 750 4680
www.kokkola.net

Täydenpalvelun metallialan ammattilainen yli 30 v. kokemuksella.

Laserleikkaus
Putkilaserleikkaus
Vesileikkaus
Särmäys
Hitsaus

Topparinmäentie 15, 67600 Kokkola
(06) 824 0300

AUTOMAALAAMO
J.FIX OY

RAJANIITYNPOLKU 6
67100 KOKKOLA Puh. 050-5646185